

ВІСНИК ЛЬВІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія міжнародні відносини

Спецвипуск 24

Виходить з 1999 р.

Львів
Львівський національний університет імені Івана Франка
2008

70

Оксана Гутник

2. Лук'янова Л.Г., Мирч I.M., Дорошенко Т.Т. Уніфіковані технології готельних послуг: Навч. посібник / За ред. В.К.Федорчука. – К.: Вища школа, 2001.
3. Slattery P., Unaffiliated Hotels in the UK// EU Travel Tourism Analyst. No.1. – Р., 92. – 99.
4. Vellus F., Bechir L. International tourism. – London: Macmillan Press Ltd., 1995.
5. About our hotels // <http://www.Bestwestern.com/aboutus/index.asp>.
6. Press Release 2007 Annual Results // <http://www.clubmed.com>.
7. Ринок готелів в Україні: їх стан у Євро-2012: визначальні події для готельного бізнесу // <http://euro-2012.umian.net/ukr/detail/56>.
8. Франчайзинг у готельному бізнесі України // http://www.maygerconsulting.com/archive/Franchise%20in%20Hotel%20Industry%20of%20Ukraine_ukr.pdf.

CONTEMPORARY FORMS OF ORGANIZATION AND MANAGEMENT OF HOTEL BUSINESS

Оксана Гутник

Ivan Franko National University of Lviv
vol. Universytetska 1, Lviv 79000, Ukraine, tel. (032) 239-46-56

A concept "hotel chains" is reflected, their kinds and features are considered, differences between hotel consortia and integrated chains are described, the role franchising plays in expansion of chains is marked, contemporary state and modern hotel chains development tendencies are analyzed, peculiarities of one of the most successful projects in industry of tourism, which is Club Mediterranee, realization are represented in this article. And in addition the market situation in field of hotel services in the Ukraine was analyzed.

Key words: hotel business, hotel chain, hotel consortium, franchising.

Стаття надійшла до редакції 21.02.2008
Принята до друку 22.06.2008

ВІСНИК ЛЬВІВ. УНІ-ТУ
Серія міжнародні відносини
2008. Вип. 24. С. 71-76

VISNYK LVIV UNIV.
Ser. Mіжнародні Відносини
2008. N 24. P. 71-76

УДК 338.48 (477)

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Ірина Жук

Львівський національний університет імені Івана Франка
бул. Університетська 1, м. Львів 79000, Україна, (032) 239-46-03

Проаналіз сучасного стану та перспектив розвитку туризму в Україні, реалізації державної політики розвитку туризму, обраних основних завдань державного регулювання туристики та діяльності, виражено узгодженість розвитку туристичного бізнесу.

Ключові слова: туризм, туристичний бізнес, державна політика, державне регулювання

Світовий туризм характеризується високими темпами розвитку, зростанням його ролі в економіках окремих країн і регіонів.

Економіка туристичного бізнесу є, з одного боку, сукупністю суспільних відносин, що виникають при провадженні туристичної діяльності, тобто при виробництві, розподілі, обмін та споживанні туристичних послуг (турпродукту), яка вивчається економічною теорією; а з іншого – складовою народно-господарського комплексу країни як категорією економічного зростання.

Туристичний бізнес як складова економічного комплексу країни характеризується такими властивостями і функціями:

- має свою індустрію виробництва і надання послуг туристам;
- створює туристичні послуги, форму гурдроду і реалізує їх;
- формує ринок туристичних послуг різного рівня комплексності;
- виступає мультиплікатором зростання національного доходу, валового внутрішнього (національного) продукту, зайнятості населення, розвитку місцевої інфраструктури та підвищення рівня життя населення;
- сприяє ефективній заходом охороні національного середовища та історико-культурної спадщини людства, а отже, є матеріальною основою ресурсного потенціалу туризму, який утворює специфічну сферу діяльності;
- відіграє важливу роль практично з усіма сферами, галузями і видами діяльності людини;
- має переваги в інтеграційних і глобалізаційних процесах, що відбуваються у світовому просторі [1].

Основною плюсивістю туризму є його здатність впливати на економіку регіону, країни і світу. На зразок може стати економічного розвитку країн і характерними ознаками розвитку туризму є одним з перших звернені увагу американський економіст П. Ротоу ще 1959 р. Нознаками на те, що моделі економічного впливу туризму на сферу економіки суттєво ускладнилися, є підсумки П. Ротоу не тільки не застаріла, а й продовжує підтверджуватися новими статистичними даними і сучасними тенденціями.

Якщо сініовать Україну, виходиши з теорії П. Ротоу, то й варто віднести до мінімального суспільства, в якому соціально-економічні умови сприяють пріоритетному розвитку внутрішнього та ізъємного туризму.

© Ірина Жук, 2008

Нині туризм у світовій системі господарства займає провідне позиції. Він є невід'ємною складовою розвитку світового ринку. За оцінками Всесвітньої організації туризму (ВОТ), ще наприкінці 2000 р. туризм посів перше місце серед галузей світового господарського комплексу за обсягом експорту товарів і послуг. У сфері міжнародного туристичного обміну річний оборот перевинув 2 трил. дол. США. На туризм припадає 12% загальновсесвітowego національного продукту, 7% світових інвестицій. Туризм забезпечує 5% податкових надходжень. Це 1996 р. за валовими надходженнями туризм обійшов експорт нефтепродуктів, телекомунікаційного устаткування, автомобілебудування та всіх інших видів послуг.

Белосереділь у світовій сфері туристичних послуг зайнято понад 260 млн осіб, або 10 % усіх працівників.

Туризм загалом посідає перше місце в санті видостворення нових робочих місць. У світі міжнародний туризм розвивається високими темпами. Якщо в 1950 р. було 25 млн міжнародних мандрівників, то через 20 років (1970) їх кількість зросла до 165 млн, ще через 20 років (1990) досягла 450 млн, а в 2006 р. становила майже 842 млн осіб.

Хоча в початку ХХІ ст. через трагічні події в санті темпи зростання кількості мандрівників до деякої країн уповільнились, туризм загалом розвивається досить динамично.

За даними ВОТ, загальна кількість туристів (міжнародних і внутрішніх) з урахуванням екскурсантів становить понад третину населення Земної кулі, а прибуток від туризму в санті за 2004 р. перевинув 623 млрд дол. США [1].

Згідно з прогнозами, кількість тих, хто подорожує, уже найближчим часом зірвіться з наслідком такої країни, як Китай, а надходження від туризму сягнуть 1 трил. дол. США. ХХІ ст. вважається століттям туризму.

Україна має всі об'єктивні передумови для інтенсивного розвитку не тільки внутрішнього, а й вітного та виступного туризму. Масові витрати геополітичне розмежування, Україна володіє великим туристично-рекреаційним потенціалом, сприятливим кліматом, багатою флорою і фауною, культурно-історичними пам'ятками світового рівня та туристичною індустрією, яка швидко розвивається.

З огляду на місце і роль туризму в світовій економіці, Кабінет Міністрів України 29 квітня 2002 р. затвердив Державну програму розвитку туризму на 2002-2010 рр., у якій надано пріоритет розвитку вітного і внутрішнього туризму. На основі державної програми розроблені і виконуються регіональні програми та програми окремих туристичних центрів. Розвиток туризму узгоджено з такими секторами економіки, як транспорт, торгівля, залізниця, будівництво, сільське господарство, виробництво товарів широкого вживання і туристичного призначення. Туризм розглядається як один з найбільш перспективних напрямів структурної передбудови економіки [3].

Починаючи з 2001 р. обсяг споживання товарів і послуг туристичної сфері діяльності і галузей, що забезпечують внутрішній і міжнародний туристичні потоки в Україні, становив близько 22 млрд грн, а в 2004 р. цей показник зрос майже в 1,6 рази і становив 35 млрд грн.

Результатом виконання програм розвитку туризму в Україні стало перевищення темпів зростання кількості вітніх туристів над вітніми. Зокрема, кількість вітніх туристів порівняно з попереднім роком збільшилась 2002 р. на 14,6%, 2003 р. - на 19,0%, 2004 р. - на 24,9, а вітніх 2002 р. скоротилась на 0,8%, 2003 р. - зросла на 0,4, а в 2004 р. пріоритет становив 4,7%.

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО...

73

Обсяг та активізувався внутрішній туризм. Так, пріоритет кількості внутрішніх туристів порівняно з попереднім роком 2002 р. становив 4,1%, 2003 р. - 5,3, а 2004 р. - 7,7% [4].

Україна має майже 5 тис. закладів для розміщення туристів. На постійній основі в туристичній сфері діяльності в Україні працює понад 200 тис. осіб і майже 1 млн сезонних працівників. Загальний обсяг туристичного споживання в нашій країні 2004 р. порівняно з 2001 р. збільшився на 65,8 %. Туристичний сезон 2005 р. характеризувався продовженням загальних позитивних тенденцій розвитку туризму, які спостерігалися, починаючи з 2001 р. За даними Держприкордонслужби України, темпи приросту кількості вітніх туристів перевинувши 2005 р. темпи приросту кількості вітніх туристів на 8% [1].

Державна політика з розвитку туризму реалізується за такими напрямами:

- вищчання і реалізація основних напрямів державної політики в галузі туризму, пріоритетних напрямів розвитку туризму;

- сприйняття бюджетних квотингів та розробка і реалізація програм розвитку туризму;

- вищчання та охорона туристичних ресурсів;

- захисту громадян від рационального використання вільного часу (змістовний відпочинок, сознавання з історико-культурною спадщиною, організація рекреації, одорожування і т.п.);

- здосконалення нормативно-правової та податкової бази туризму, адаптація її до сантієвих стандартів і контролю за дотриманням законодавства;

- упровадження цільових умов для мелозаселеніх верств населення; стимулювання вітністю в туризм із населенням та районами використання туристичних ресурсів;

- гарантії безпеки туристів, захисту їхніх прав, інтересів і майна;

- підвищення в галузі туризму, стандартизація і сертифікація туристичних послуг, виснаження кваліфікованих кадрів до посад фахівців туристичного супроводу, видача дозволів на право туристичного супроводу;

- організація та розвиток систем наукового забезпечення туризму, підготовки, перевідготовки і підвищення кваліфікації кадрів для сфери туризму;

- запровадження єдиної системи статистичного обліку та занятості у сфері туризму та курортно-рекреаційного комплексу;

- розмиток співробітництва з закордонними країнами і міжнародними туристичними організаціями;

- участь в розробленні та реалізації міжнародних програм розвитку туризму тощо [2].

На розвиток туризму впливають як позитивні, так і негативні фактори, пов'язані з політичною, законодавчо-правовою та соціально-економічною ситуацією в країні та в світі. Наведені на рисунку фактори вплину на туризм в Україні, визначені завданням державного регулювання та пріоритетні напрямки розвитку туристичного бізнесу, передбаченим Законом України «Про туризм» [1].

Аналізуючи перспективи розвитку туристичної індустрії в Україні на найближчі декілька років, насамперед необхідно підкреслити, що сучасний туризм – це сfera економіки і життєдіяльності суспільства, яка загалом тісно чи іншими мірою інтегрує практично всі галузі. Саме це і визначає одне з чільних місць туризму у світовій економіці. Саме цей фактор повинен стати головним у формуванні нового державного шляху до туризму як галузі, пріоритетом розвиток якої може позитивно вплинути на економічний і соціальний стан країни загалом, стимулювати важливі галузі економіки, сприяти зміщенню позитивного іміджу України на світовій арені.

Стратегічною метою розвитку туристичної індустрії в Україні можна визначити створення конкурентоспроможного на світовому ринку туристичного продукту, залишати максимально задовільнюючи туристичні потреби населення країни, забезпечити на цій основі компактний розвиток території та інших соціально-економічних інтересів та збереження екологічної рівноваги та історико-культурного досягнення. Програма лій, зорієнтована на досягнення цієї мети, повинна бути синхронизованою із загальними темпами становлення ринкових механізмів і зголошенням з початком структурних реформ в економіці, враховувати накопичений досвід розвитку туризму в світі, що створє сприятливі умови для опрацювання та розроблення відповідної нормативно-правової бази туризму.

Нарешті, важливими темпами та підвищенням ефективності роботи підприємств сфери туризму, становлення туризму як індустрії, яка залежить від підтримки держави, а також від підтримки виконавчих органів влади.

На думку одного з провідних спеціалістів з туризму Роберта А. Браймера, найважливішим гальмівним фактором розвитку сучасного туризму на суспільному рівні є відсутність уваги та підтримки з боку поспільні. Лише за глобоким зацікавленням на законодавчому рівні, поснанням зусиль для надання статусу індустрії туризму на більш високий рівень в формі декларацій, а конкретні заходи щодо налагодження та підтримки економічних зв'язків, ефективного маркетингу в сфері туризму можна розраховувати на підсумчні результати [3].

Одним із ключових питань, яке необхідно вирішити в найближчий час, є питання оптимизації якості туризму та культури в різних центральних, а так і в місцевих органах влади. Культурна спадщина, музеї, театри або більші країни звичайно вилічують як важливі макронавігатори, які вказують підтримки економічних зв'язків, ефективного маркетингу в сфері туризму.

Координовані стратегічного розвитку туризму в Україні суттєво залежать на зайнятості населення. Якщо 2005 р. у туристичній галузі було 169 тис. працівників, а з урахуванням інших галузей з тимчасової зайнятості программ активного туристичного сезону - 2,7% мандрівників, то вже 2010 р. їх показники становитимуть, відповідно 220 тис. осіб і 3,63 млн осіб.

Розвиток демократії, політична стабільність, визначальність пріоритетних напрямів економічного розвитку, майбутній вступ України до НАТО та ЄС – все це забезпечить створення високоприбуткової туристичної галузі, яка задоволюватиме потреби внутрішнього та міжнародного туризму з урахуванням природно-кліматичного, рекреаційного, соціально-економічного та історико-культурного потенціалу країни, її національних особливостей.

До основних пріоритетних напрямів державної політики з розвитку туризму належать:

- удосконалення правових засад регулювання туристичних відносин;
- забезпечення становлення туристичного бізнесу як високорентабельної галузі економіки України;
- захохлення національних та іноземних інвестицій у розвиток індустрії туризму та створення нових робочих місць;
- сприяння розвитку вітного та внутрішнього туризму, сільського та екологічного (зеленого) туризму;

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО...

75

-роздширення міжнародного співробітництва у сфері туристичної діяльності та утворення України на світовому туристичному ринку;

-створення сприятливих умов для розвитку туризму згідно з цілями спрощення податкового, валютного, митного, прикордонного та інших видів регулювання;

-гармонізація законодавства України про туризм зі світовими вимогами, створення нормативної бази функціонування систем стандартизації та сертифікації робіт і послуг в туристичному бізнесі тощо [2].

Фактори розвитку туризму	
Позитивні	Негативні
Стабільність і відкритість підприємств то економіки	Напружність у міжнародних відносинах
Зростання суспільного благополучства та доходів населення	Нестабільність підприємств та закритість економіки
Скорочення робочого збільшення вільного часу	Стагнація економіки
Розвиток транспортно-застосувань, засобів комунікації та інформаційних технологій	Наверховіальнist турysticheskiх ресурсів
Посилення урбанізації	Нерозвиненість інфраструктури туризму
Побудова інтелектуального суспільства	Нерозширеність використання культурно-історичних та куточків спадщини
Орієнтація країни на інтелектуальність	Юридичні обмеження туризму
Заключення національних та міжнародних інвестицій у розвиток індустрії туризму	Задорожнення туризму та відсутність дієвих засобів регулювання
Зміщення позицій України на світовому туристичному ринку	Відсутність нормативної бази функціонування
Споріння та гармонізація податкового, валютного, митного, прикордонного та інших форм регулювання	Недоцінювання ролі туризму в національному бюджеті
Стимулювання туризму як альтернативи поземнім транспортам, індустрії та наявності симбіотичних підприємств	Низкий рівень доходів населення та погані умови
Сприяння розвитку індустрії туризму та підприємстві	Умови розвитку туризму

Умови розвитку туризму [1]

Отже, нарешті, важливими темпами та підвищенням ефективності роботи підприємств сфери туризму, становлення туристичної галузі як однієї з провідних галузей економіки гальмується через невідповідність цікавих питань, роз'язання яких потребує державного регулювання та підтримки виконавчих органів влади.

1. Дубечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу: Навчальний посібник. – К.: Центр наукової літератури, 2007. – 224 с.

2. Про туризм: Закон України від 15.09.1993 р. №325/93-ВР.

3. Кіфак В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. – Чернівці: Книга – ХХІ, 2003. – 300 с.
4. Магильська М.П., Жуко І.В. Туристичний бізнес: теорія та практика. Навчальний посібник. – К.: Центр учебової літератури, 2007. – 424 с.

**CURRENT STATE AND PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT
OF TOURIST BUSINESS IN UKRAINE**

Iryna Zhuk

*Ivan Franko National University of Lviv
val. Universytetska 1, Lviv 79000, Ukraine, tel. (032) 239-46-03*

Current state and prospects for the development of tourist business in Ukraine, implementation of the state policy of tourism development have been presently considered as well as the defining of the main state regulation objectives for tourist activity. There have been reflected the basic terms for the development of tourist business.

Key words: WTO, tourist business, state policy, state regulation, terms for development, priority directions

*Стотигма наданна до рецензії 21.02.2008
Прийата до друку 22.06.2008*

ВІСНИК ЛЬВІВ. УН-ТУ
Сер. міжнародні відносини
2008. Вип. 24. С. 77-82

VISNITK LVIV UNIV
Ser. Mizhnarodni Viznosyny
2008. N 24. P. 77-82

УДК

**СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК СКЛАДОВА СТРАТЕГІЇ
ТУРИСТИЧНОЇ ПОЛІТИКИ РЕГІОНУ**

Ігор Зінько

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
вул. Університетська, 1, Львів, 79000 Україна, тел. (032) 394656;
Wyższa Szkoła Wiedzy o Środowisku im. St. Stanisława w Kielcach (Polska),
ul. Węgierska 52, tel. (041) 3446016*

Розглянуто актуальні проблеми, організаційні, інформаційно-рекламні та ефективно-методичні проблеми розвитку сільського зеленого туризму в Україні та особливості його реалізації у контексті туристичної політики регіону, зокрема у Львівській області. Використовується метод SWOT-аналізу для з'ясування наявних переваг та недоліків, можливостей та завдань розвитку сільського зеленого туризму в регіоні.

Ключові слова: сільський зелений туризм, регіон, туристична політика, інформаційні засоби, SWOT-аналіз.

В умовах удоцювання ринкових відносин в Україні однім із актуальних напрямів розвитку сільського господарства може стати зелений туризм. Це окремий вид агроекотуристичного виду туризму, який не лише підвищення рівня зайнятості на селі, розширення можливості заробітків селян, вдосконалення інфраструктурного забезпечення, а й якісне поповнення сільського способу життя, відновлення природних народних ремесел, обрядів і традицій. Головним суб'єктом в організації зеленого туризму на селі є сім'я, яка плаває для потенційних туристів своє житло, забезпечує харчуванням і побутовими зручностями, знайомить гостей з сільським способом життя та народними ремеслами, організовує екскурсії по селу, його околицях та прилеглих шківних місцях тощо.

Розвиток сільського зеленого туризму (далі – СЗТ) у кожній області України має свою специфіку, зумовлену комплексним впливом розмірних чинників – історичних, географічних, етнографічних, культурних, економічних, соціальних та інших, має свої переваги та свої недоліки. У зв'язку зі значним зростанням попиту на зелений туризм в Україні починає звертатися все більше уваги як на загальнодержавному, так і на регіональному (обласному) рівнях. Найбільш дієвою і впливовою організацією вважається Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму, яка має свої представництва у всіх областях України, займається організаційно, інформаційно, видавничою діяльністю, вона ж виступила разробником законопроекту "Про сільський зелений туризм". Одна із важливих функцій Спілки – тренінги та семінари для господарів садів, від яких залежить якість привому гостей-туристів, а, відповідно, популяризація цього виду туризму.

Сам термін "Зелений туризм" зустрічається у двох Указах Президента України щодо основних напрямків розвитку туризму в Україні до 2010 року (1999 р.) та щодо соціального розвитку села (2000 р.). Так, в "Основних напрямках розвитку туризму в

© Ігор Зінько, 2008